

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.001.06.2020

Pan
Krzysztof Michałkiewicz

Państwowy Fundusz Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych,

Al. Jana Pawła II 13
00-828 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. – wykonanie planu finansowego
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa (dalej zwany też: PFRON lub Fundusz)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Krzysztof Michałkiewicz, Prezes Zarządu Funduszu od dnia 15 listopada 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Pani Marlena Małag, Prezes Zarządu Funduszu od 20 grudnia 2018 r. (akta kontroli tom I str. 7-10)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Witold Pałasz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/22/2020 z dnia 16 stycznia 2020 r. 2. Kazimierz Ramocki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/23/2020 z dnia 16 stycznia 2020 r. 3. Łukasz Malec, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/24/2020 z dnia 16 stycznia 2020 r. (akta kontroli tom I str. 1-6)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2019 r. planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań przez dysponenta Funduszu. Ocenie podlegały w szczególności:
Zakres kontroli	<ul style="list-style-type: none">– planowanie i wykonanie przychodów Funduszu,– planowanie oraz wykonanie kosztów i wydatków Funduszu jak i efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,– wykorzystanie otrzymanych dotacji i środków na realizację programów/projektów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej,– gospodarowanie wolnymi środkami,– sporządzanie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– dokonanie analizy wykonania planu przychodów,– analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm, dalej: ustawa o NIK.

- szczegółowa kontrola prawidłowości i terminowości ustalenia wybranych należności oraz windykacji zaległości,
- dokonanie analizy realizacji kosztów, w tym współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
- analiza realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- dokonanie analizy stanu zobowiązań,
- dokonanie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych,
- szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza prawidłowości sporządzenia sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności*

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2019 r. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości.

W wyniku kontroli 42,3% kosztów bieżących³ oraz 34,4% wydatków majątkowych Funduszu stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych⁴ i aktach wykonawczych. Analizowane koszty poniesione zostały na realizację zadań ustawowych. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w ustawie o rehabilitacji⁵ i planie finansowym Funduszu. Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że osiągnięto przychody wyższe od planowanych oraz prawidłowo gospodarowano wolnymi środkami Funduszu.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania za 2019 r. z wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz sprawozdania za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁶, Ministra Finansów

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

³ Dobranych według założonej przez NIK dla kontroli budżetowej metodyki.

⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 ze zm.)

⁶ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (j. t. Dz. U. z 2019 r., poz. 1393 ze zm.)

w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁷, a także w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁸

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego PFRON

1.1 Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

Przychody Funduszu w 2019 r. wykonane zostały w wysokości 5.822.003,4 tys. zł, tj. o 5,9% powyżej kwoty zaplanowanej (5.499.269 tys. zł) oraz o 9,3% więcej niż w roku poprzednim (5.328.489,6 tys. zł).

Głównymi źródłami przychodów Funduszu były:

- wpłaty w wysokości 4.736.555,1 tys. zł, realizowane przez pracodawców na podstawie art. 21 ustawy o rehabilitacji. Wpłaty były wyższe o 5,6% od przyjętego planu finansowego na 2019 r. (4.484.512 tys. zł) i o 9% od zrealizowanych w 2018 r. (4.344.153,2 tys. zł),
- dotacja celowa z budżetu państwa, na podstawie art. 46a tej ustawy, w wysokości 742.853,6 tys. zł.

Przyjęty w ustawie budżetowej plan dotacji (746.745 tys. zł) przewyższał o 4.904 tys. zł poziom wykonania dotacji w roku poprzednim (741.841 tys. zł) i w trakcie roku nie uległ zmianie. Dotacje wykorzystano w wysokości 742.853,6 tys. zł (99,5% planu).

Dotacje dla państwowego funduszu celowego były przeznaczone na realizację ustawowych zadań PFRON¹⁰ oraz na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej¹¹. Na zadania ustawowe Funduszu wykorzystano dotację w wysokości 740.890,6 tys. zł, tj. w 99,4% w stosunku do planu (745.360 tys. zł) i 99,9% w stosunku do wykonania roku poprzedniego (741.096,4 tys. zł). Na wydatki bieżące związane z finansowaniem projektów z udziałem środków UE, przeznaczono środki dotacji w wysokości 1.963 tys. zł.

Kwota dotacji niewykorzystana w 2019 r. – w części przeznaczonej na dofinansowanie ustawowych zadań Funduszu - w wysokości 4.469,4 tys. zł została w terminie zwrócona do budżetu państwa.

Kwoty dotacji wykorzystywanych w latach 2016 – 2019 utrzymywały się na zbliżonym poziomie

W latach 2016-2019 wpłaty pracodawców systematycznie wzrastały. W 2019 r. wpłaty były wyższe w porównaniu do wysokości wpłat z 2018 r. o 9% (4.344.153,2 tys. zł) i o 26,6% w stosunku do wpłat w roku 2016 (3.742.192,8 tys. zł.). Wzrost wpłat wynikał głównie ze zmiany przepisów dotyczących obowiązkowych wpłat

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (J. t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1773)

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1793 ze zm.)

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Wynikających z art. 26a i art. 47 ust. 2 ustawy o rehabilitacji

¹¹ Wyłącznie na projekty bieżące. Z dotacji budżetowej nie finansowano projektów majątkowych Funduszu.

pracodawców oraz z występującym w tym okresie wzrostem zatrudnienia i wzrostem płac.

W 2019 r. wpłaty pracodawców stanowiły 81,4% wszystkich przychodów Funduszu, a dotacja z budżetu państwa stanowiła 12,8% przychodów.

(akta kontroli: tom I str. 262-271, tom II str. 241-250, tom V, str. 1- 4, 19 - 20)

W roku 2019 wystąpił znaczący, w porównaniu do planu i wykonania poprzedniego roku, wzrost należności netto¹². Według ustawy budżetowej na rok 2019, należności netto Funduszu zaplanowano w wysokości 117.873 tys. zł¹³, co stanowiło 71,3% wykonania należności netto w roku poprzednim (165.244,9 tys. zł). Fundusz w 2019 r. wykonał plan należności w kwocie 197.008,6 tys. zł, tj. w 165,1%. W trakcie wykonywania budżetu, należności w stosunku do stanu na początek roku (165.244,9 tys. zł) wzrosły o 31.763,7 tys. zł, tj. o 19,2%.

W 2019 r., podobnie jak i w poprzednim roku, w PFRON nastąpił znaczący wzrost należności netto w stosunku do wykonania w roku 2017¹⁴. Należności netto, wynoszące w 2017 r. 98.058,9 tys. zł, stanowiły 59,3% wykonania należności w 2018 r. i 49,8% należności w 2019 r.

Od 2018 r. następowała również zmiana w strukturze należności netto. W 2017 r. większość należności dotyczyła obowiązkowych wpłat pracodawców - 51,4% wszystkich należności. W 2018 r. należności z powyższego tytułu stanowiły 28,8% całości, a w 2019 r. - 22,1% całości¹⁵.

Ustalono, że w 2019 r. znaczący wzrost należności netto nastąpił w pozycji – pozostałe rozrachunki. Wzrost o 56.280,2 tys. zł, tj. o 52% w stosunku do wykonania na koniec 2018 r. wynikał z wszczynania przez PFRON postępowań w trybie administracyjnym, w sprawie zwrotu nienależnego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, udzielanych przez Departament ds. Rynku Pracy. Dyrektor Departamentu ds. Rynku Pracy – Pani Joanna Malinowska-Jama podała w wyjaśnieniach, że odnotowany wzrost należności wynikał ze:

- wzrostu liczby rozstrzygnięć nakazujących zwrot środków, co było następstwem zintensyfikowania działań Departamentu w zakresie weryfikacji udzielanych dofinansowań i wzrostu liczby rozstrzygnięć wydawanych przez organ II instancji, tj. Ministra Rodziny, Pracy Polityki Społecznej w zakresie decyzji utrzymujących w mocy rozstrzygnięcia Prezesa Zarządu Funduszu,
- zmian w przepisach ustawy o rehabilitacji, skutkujących zmianami w trybie zaskarżeń decyzji wydanych przez Prezesa Zarządu Funduszu – w rezultacie wzrosła liczba decyzji posiadających walor ostateczny, a tym samym odnotowano wzrost należności.

(akta kontroli: tom I, str. 262 - 271, tom II str. 241- 250, tom V str. 5 - 11)

Na koniec 2019 r. należności brutto, tj. suma ww. należności netto i odpisów aktualizujących wartość należności (938.023,9 tys. zł) wyniosły 1.135.032,6 tys. zł i były wyższe od należności brutto naliczonych na koniec 2018 r. (1.009.217,3 tys.

¹² Bez skumulowanych kwot odpisów aktualizujących wartość należności.

¹³ Po zmianach, w pierwotnej ustawie budżetowej plan wynosił – 106.218,0 tys. zł.

¹⁴ Nie podano wysokości należności z roku 2016, ze względu na przyjętą od 2017 r., przez Ministerstwo Finansów zmianę metodyki w sprawozdawczości budżetowej, w zakresie prezentowaniu należności (wprowadzono podawanie należności netto bez uwzględniania skumulowanego odpisu aktualizującego).

¹⁵ Plan finansowy Funduszu zgodny z ustawą budżetową, w zakresie należności netto przewidywał wyłącznie pozycje - należności (ogółem), w tym: należności z tytułu wpłat obowiązkowych i należności z tytułu udzielonych pożyczek.

zł) o 125.815,3 tys. zł, tj. o 12,5%¹⁶. Zaległe należności Funduszu, które po zakończeniu roku 2019 wynosiły – 705.111,4 tys. zł¹⁷, stanowiły 62,1% należności brutto.

(akta kontroli: tom V str. 12 - 17)

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zarejestrowane były 33 podmioty zalegające z wpłatami na PFRON w kwotach przewyższających 1.000 tys. zł. Najwyższa kwota z tych należności wynosiła 5.154,6 tys. zł. W roku ubiegłym takich podmiotów było 46. W 2019 r. PFRON - poza pożyczkami z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych - nie planował i nie udzielał pożyczek. Należności, zarachowane z przedmiotowego tytułu, wynosiły na koniec roku – 1.870 tys. zł.

(akta kontroli: tom I str. 262-271, tom V str.18)

Fundusz podejmował działania w celu odzyskania należnych kwot, w tym w trybie przewidzianym w art. 49, art. 49e, art. 49f ustawy o rehabilitacji.

W 2019 r. umorzono należności:

- z tytułu wpłat na Fundusz w wysokości 2.629,1 tys. zł, w tym:
 - 61 decyzji na łączną kwotę 1.858,3 tys. zł (kapitał) i 770,8 tys. zł (odsetki) wydał Departament ds. Windykacji Należności,
 - 347 decyzji na łączną kwotę 2,9 tys. zł¹⁸ wydał Departament ds. Wpłat,
- z tytułu zwrotu nienależnie pobranych dofinansowań 37 decyzji na łączną kwotę 330,8 tys. zł, (w tym 106,8 tys. zł stanowił kapitał i 224,1 tys. zł odsetki) wydał Departament ds. Rynku Pracy.

Wydano łącznie 445 decyzji umarzających należności w kwocie 2.959,9 tys. zł. Umorzono 0,4% z kwoty windykowanych zaległości (705.111,4 tys. zł). W poprzednim roku umorzono należności w wysokości 4.341,1 tys. zł, tj. o 46,7% więcej od wartości umorzenia w 2019 r.

PFRON wydał 355 decyzji w sprawie rozłożenia na raty należności, o wartości 48.391 tys. zł. W roku ubiegłym rozłożono na raty 20.755,7 tys. zł. W 2019 r. nastąpił wzrost takich należności o 133% w stosunku do 2018 r.

Prezes Zarządu PFRON wydał 16 decyzji odraczających termin płatności należności w kwocie łącznej 412,6 tys. zł. W roku poprzednim odroczył terminy płatności w kwocie 411,1 tys. zł, tj. na poziomie zbliżonym do wykonania w roku 2019.

(akta kontroli: tom V str. 21 – 27, 292 - 296)

Kontrola 25 decyzji¹⁹ dotyczących ulg w spłacie należności wykazała, że przyznawano je po analizie zebranego materiału dowodowego, uwzględniając sytuację finansową zobowiązanych podmiotów. Umorzenie zaległości następowało w sytuacji ich całkowitej nieściągalności, na podstawie art. 49 ust. 5a ustawy o rehabilitacji. Pozostałe ulgi przyznawano powołując się na art. 49 ust. 5c lub art. 49f ust.1 pkt.2 i ust. 3c ustawy o rehabilitacji, tj. w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem pracodawców (zwykle z powodu trudnej sytuacji finansowej) oraz uwzględniając interes publiczny. Decyzje zawierały elementy określone w art. 210

¹⁶ Poziom należności brutto stanowiący o faktycznym poziomie należnych Funduszowi środków finansowych, nie był podawany w planie finansowym - załączniku do ustawy budżetowej. Poziom należności brutto był sprawozdawany przez Fundusz na koniec roku budżetowego w sprawozdaniu Rb-33 i w wewnętrznych sprawozdaniach Funduszu.

¹⁷ Zaległości – jako suma kwot zaległych zgłoszonych do Departamentu ds. Kontroli i Windykacji przez departamenty merytoryczne Funduszu. Ewidencja księgową Funduszu rejestrowała należności, bez wyodrębniania dodatkowej kategorii – zaległości.

¹⁸ Dotyczy „małych kwot” – poniżej 58,00 zł.

¹⁹ Wybór celowy, w tym: decyzje umorzeniowe – 15 najwyższych kwotowo, wydanych w Departamencie Windykacji o łącznej kwocie 1.105,4 tys. zł, 5 rozłożenia na raty o łącznej kwocie – 2.121,5 tys. zł i 5 odroczenia terminu płatności o łącznej kwocie – 225,1 tys. zł.

§ 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*²⁰. W decyzjach naliczono opłaty prolongacyjne, wymagane przepisem art. 49 ust. 5d ustawy o rehabilitacji. Decyzje wydawano w terminach określonych w art. 139 *Ordynacji podatkowej*.

(akta kontroli: tom V str. 28 - 36)

Fundusz, wg stanu na 31 grudnia 2019 r., prowadził 11.530 spraw windykacyjnych. Łączna kwota dochodzona w tych postępowaniach wynosiła 705.111,4 tys. zł, co stanowiło 100% zaległości, zgłoszonych do windykacji na koniec 2019 r. przez departamenty merytoryczne. Na koniec 2018 roku, kwota takich zaległości była niższa i wynosiła 585.236,9 tys. zł. W 2019 r. nastąpił wzrost dochodzonego kapitału o 20,5%.

W 2019 r. w wyniku postępowań windykacyjnych, Fundusz odzyskał 120.015,1 tys. zł, tj. 10,6% należności brutto oraz 17% zaległości zgłoszonych do windykacji na koniec 2019 r. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost kwoty odzyskanej o 14.256,3 tys. zł, tj. o 13,5%.

Stwierdzono, że w stosunku do stanu na koniec 2018 r. nastąpił wzrost o 96,2% należności dochodzonych w trybie administracyjnym, tj. dotyczących zwrotu nienależnie pobranego dofinansowania do wynagrodzeń, refundacji składek na ubezpieczenie itp. W 2018 r. dochodzono kwoty 119.751,3 tys. zł, a w 2019 r. kwoty 234.941,7 tys. zł.

Analizie poddano 30 spraw²¹, w których łączna kwota zaległości wynosiła 205.583,1 tys. zł. Stanowiło to 29,2% wszystkich zaległości. W poszczególnych, jednostkowych przypadkach zaległości wynosiły od 2.829,6 tys. zł do 29.750,8 tys. zł. Stwierdzono, że w 2019 r. odzyskano z ww. kwoty 1.822,9 tys. zł (0,9%)²².

Ustalono, że w 2019 r. na liście największych dłużników, odnotowano osiem nowych podmiotów. Pozostałe 22 zaległości były windykowane już w latach poprzednich, - najstarsza zaległość z 1996 r. W stosunku do wszystkich zaległości podejmowano działania w celu odzyskania należnych Funduszowi środków pieniężnych. W jednej sprawie postępowanie prowadziła Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej²³, pięć było na etapie przygotowania odpowiednich działań prawnych przez Departament Wsparcia Zarządu²⁴, w 14 sprawach trwały postępowania egzekucyjne w związku z wystawieniem tytułu wykonawczego, w dziewięciu sprawach toczyło się postępowanie upadłościowe z udziałem Funduszu²⁵, w jednym przypadku wstrzymano wykonanie decyzji w sprawie wszczęcia windykacji.

(akta kontroli: tom V, str.1 2 -17, 37 - 43)

W 2019 r. Departament ds. Kontroli przeprowadził 136 kontroli, tj. o jedną więcej niż przewidywał plan na 2019 r. Nieprawidłowości stwierdzono w 126 kontrolach (w 92,7%), w tym skutkujące zwrotem środków – w 104 kontrolach. Łączna kwota objęta kontrolami wynosiła 375.859,7 tys. zł, a kwota zakwestionowanych środków 10.067 tys. zł (tj. 2,7% środków skontrolowanych).

W 2019 r. w odniesieniu do roku 2018 zmniejszyła się liczba przeprowadzonych kontroli (o 2,7%), przy jednoczesnym wzroście o 26,4% łącznej kwoty objętej kontrolą. Systematycznie, corocznie od 2016 r. wzrastała liczba kontroli, w których

²⁰ j.t. Dz.U. z 2019 r., poz. 900 ze zm.

²¹ Kryterium wyboru - wartość należności i długi okres przeterminowania sprawy. Podmioty z listy największych dłużników.

²² W poprzednim roku budżetowym, analiza analogicznych zaległości wykazała, że łączna kwota zaległości 30 największych dłużników była mniejsza i wynosiła - 182.416,0 tys. zł, natomiast odzyskano wyższą kwotę – 2.078,0 tys. zł.

²³ Zaległość z listopada 2009 r. na kwotę 13.673,2 tys. zł.

²⁴ Poprzednio Departament Prawny.

²⁵ Fundusz ujęty był na listach wierzytelności.

stwierdzano nieprawidłowości. W 2016 r. nieprawidłowości wystąpiły w 81,8% zrealizowanych kontroli, w 2019 r. w 92,7%.

Ponadto przeprowadzono 2.516 postępowań sprawdzających pracodawców zarejestrowanych w Systemie Obsługi i Dofinansowań i Refundacji²⁶.

(akta kontroli: tom V str. 44 - 64)

W 2019 r. tworzone odpisy aktualizujące wartość należności według wewnętrznych uregulowań Funduszu²⁷.

W przypadku obowiązkowych wpłat na PFRON utworzenie odpisu następowało w terminie siedmiu miesięcy od daty wymagalności, a w przypadkach decyzji nakazujących zwrot nienależnie pobranych dofinansowań do wynagrodzeń i innych dofinansowań, w terminie dziewięciu miesięcy.

Odpisy aktualizujące tworzone również w przypadkach, gdy dłużnicy Funduszu byli: objęci postępowaniem egzekucyjnym, postawieni w stan likwidacji lub upadłości, w stosunku, do których zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub którzy złożyli wniosek o odroczenie terminu płatności, czy rozłożenie zaległości na raty.

Na początku okresu sprawozdawczego stan odpisów aktualizujących w skali całego Funduszu wynosił 843.972,4 tys. zł²⁸. W trakcie wykonywania budżetu nastąpiło zmniejszenie odpisów o 107.978,7 tys. zł (rozwiązano odpisy, tj. dłużnicy dokonali należnych wpłat) i jednocześnie zwiększenie odpisów aktualizujących o 202.030,2 tys. zł, (tj. utworzono nowe odpisy na podstawie przywołanych powyżej regulacji). W rezultacie stan odpisów na koniec 2019 r. wynosił 938.023,9 tys. zł. Stan odpisów aktualizujących wartość należności wzrósł w ciągu roku o 11,1%. Największy udział we wzroście miało zwiększenie odpisów aktualizujących należności dochodzonych w trybie administracyjnym, tj. dotyczących zwrotu nienależnie pobranego dofinansowania do płac. Stan odpisów w tym zakresie wzrósł w ciągu roku z 215.044,7 tys. zł do 320.555,3 tys. zł, tj. o 49,1%.

W 2019 r., w skali całego Funduszu wartość nowo utworzonych odpisów aktualizujących wzrosła o 55% w stosunku do wartości z roku poprzedniego - 130.368,1 tys. zł.

(akta kontroli: tom V str. 65 - 70)

Analizując odpisy aktualizujące utworzone w Departamencie Wpłat, dotyczące 100 wybranych losowo podmiotów stwierdzono, że odpisów dokonano w trybie cyt. powyżej procedury, tj. w związku z:

- objęciem dłużnika postępowaniem egzekucyjnym – cztery przypadki,
- wnioskiem złożonym przez dłużnika o rozłożenie na raty zaległości – 15 przypadków,
- upływem siedmiu miesięcy od terminu wymagalności zapłaty – 81 przypadków.

Stwierdzono, że odpisów dokonywano terminowo, na podstawie wniosków złożonych zgodnie z cytowaną powyżej procedurą. W 2019 r. podobnie

²⁶ Poprzez konfrontacje danych w Systemie, z dostępnymi danymi w innych systemach komputerowych np. ZUS, czy Krajowej Ewidencji Podatników.

²⁷ uchwała Zarządu Funduszu z dnia 29 marca 2017 r. Nr 31/2017 w sprawie ewidencji odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu wpłat na PFRON(...) i uchwała Zarządu Funduszu nr 64/2018 z dnia 1 października 2018 r. w sprawie odpisów aktualizujących z tytułu decyzji nakazujących zwrot pobranych dofinansowań do wynagrodzeń (...).

²⁸ Łączna, skumulowana kwota odpisów z lat poprzednich.

jak w 2018 r. w Funduszu nie było zaległości przedawnionych/przeterminowanych, w tym z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON.

(akta kontroli: tom V, str. 71 – 173, 174)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2 Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

Plan finansowy Funduszu po zmianach (na koniec 2019 r.) obejmował koszty ogółem 5.628.176 tys. zł. Wykonanie kosztów w 2019 r. wyniosło 5.397.468,3 tys. zł, co stanowiło 95,9% planu i było wyższe o 262.030,2 tys. zł (o 5,1%) od kosztów 2018 roku.

Koszty wykonania zadań wyniosły 5.039.326,9 tys. zł (93,4% kosztów ogółem) i były one wyższe o 188.128,3 tys. zł (o 3,9%) od poniesionych w 2018 r.

Koszty bieżące (administracyjne) – bez wydatków inwestycyjnych – wyniosły 352.458,4²⁹ tys. zł, 6,3% kosztów ogółem i były wyższe od takich kosztów poniesionych w 2018 r. o 80.848,7 tys. zł (o 29,8%). Koszty bieżące bez uwzględniania w nich amortyzacji i odpisów aktualizujących należności wyniosły 119.448,5 tys. zł i były niższe od takich kosztów w 2018 r. o 4.479,7 tys. zł (o 3,6%).

Wydatki majątkowe (wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne) w 2019 r. wyniosły 5.683,1 tys. zł (0,1% kosztów ogółem) i były niższe o 6.946,7 tys. zł (o 55%) od takich wydatków poniesionych w 2018 r.

(akta kontroli tom I str. 137-239, 260-271, tom II str. 273-275)

W latach 2016 – 2019 poniesione koszty ogółem Funduszu sukcesywnie wzrastały od 4.720.279,7 tys. zł w 2016 r. do 5.397.468,3 tys. zł w 2019 r. Udział kosztów wykonania zadań w kosztach ogółem w ww. okresie był stabilny i w 2019 r. wynosił 93,4%.

W powyższym okresie koszty bieżące (administracyjne) bez odpisów aktualizujących należności wyniosły odpowiednio 131.552,1 tys. zł, 153.522,8 tys. zł, 151.244 tys. zł i 146.342,8 tys. zł, a udział tych kosztów w kosztach ogółem był stabilny i w 2019 r. wynosił 2,7%.

(akta kontroli tom I str. 260 - 271)

Analiza wykonania planu finansowego Funduszu wykazała, że w 2019 r., w czterech przypadkach wystąpiły znaczne odchylenia³⁰ wielkości kosztów w stosunku do wykonania w roku poprzednim oraz planu.

- Koszty w ramach podziałki planu finansowego 2.1 „różne wydatki na rzecz osób fizycznych”. Wykonanie 2018 r. - 103.629,1 tys. zł, plan 2019 r. - 166.506 tys. zł, wykonanie 2019 r. - 143.891,7 tys. zł. Stwierdzono wzrost planowanych kosztów w 2019 r. do wykonania w 2018 r. o 60,7 %, jak również wzrost wykonania 2019 r. do wykonania w 2018 r. o 38,9%. Zaplanowane wydatki zrealizowano w 86,4 % w stosunku do planu. Wzrost planowanych kosztów był spowodowany głównie zwiększeniem kosztów pilotażowego

²⁹ Koszty bieżące obejmowały: koszty funkcjonowania PFRON 117.819,8 tys. zł, odpisy aktualizujące należności 211.798,7 tys. zł, amortyzację 21.211,2 tys. zł oraz koszty bieżące projektu dofinansowanego środkami z budżetu UE realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 1.628,7 tys. zł.

³⁰ Przekraczające poziom 15%.

- programu „Aktywny samorząd” o 60.251,9 tys. zł, co wynikało z rozszerzenia grona beneficjentów oraz z realizacji nowych zadań – form wsparcia.
- Koszty w ramach podziałki planu finansowego 4.4 „zakup usług”. Wykonanie 2018 r. 33.943,2 tys. zł, plan 2019 r. 50.927 tys. zł, wykonanie 2019 r. 30.552,8 tys. zł. Stwierdzono wzrost planowanych kosztów w 2019 r. w stosunku do wykonania w 2018 r. o 50% natomiast w relacji: wykonanie w 2019 r. do wykonania w 2018 r., zmniejszenie o 10%. Zaplanowane wydatki zrealizowano w 60% w stosunku do planu. Zaplanowane koszty przyjęto w wysokości zbliżonej do planu 2018 r. (większej o 1.834 tys. zł). Niższe od planu wykonanie kosztów zakupu usług wynikało z realizacji części konserwacji, wsparcia i asysty informatycznej siłami Departamentu ds. Teleinformatyki; przesunięcia terminów rozstrzygnięcia postępowań przetargowych na usługi utrzymania i rozwoju systemów informatycznych w związku ze składanymi odwołaniami; mniejszych potrzeb zakupu usług serwisowych sprzętu oraz realizacją zadań w kwotach niższych od spodziewanych cen ofertowych. Ponadto w ramach wydatków remontowych niższą od oczekiwanej koniecznością konserwacji sprzętu.
 - Koszty wykonane w ramach podziałki planu finansowego 4.5 „pozostałe koszty”. Wykonanie 2018 r. - 26.960,4 tys. zł, plan 2019 r. - 40.984 tys. zł, wykonanie 2019 r. - 34.064,1 tys. zł. Koszty te, wg planu na 2019 r. w relacji do wykonania 2018 r. były większe o 52%, a wykonanie 2019 r. do wykonania 2018 r. wzrosło o 26,4 %. Zaplanowane wydatki zrealizowano w 83,1%. Wzrost kosztów wynikał m. in. ze wzrostu wartości amortyzacji co było spowodowane zmianą przepisów prawa oraz ze wzrostu wartości odsetek co wynikało z nowej interpretacji prawa przez NSA. Zaplanowany wzrost kosztów różnych opłat, składek oraz kosztów postępowań sądowych nie został zrealizowany co było spowodowane faktem ujęcia w planie środków finansowych zabezpieczających ewentualny negatywny wynik postępowań sądowych, których termin zakończenia jest trudny do przewidzenia. Wydatkowano mniej środków na podróże służbowe w związku z brakiem konieczności realizacji ponadplanowych kontroli.
 - Koszty wykonane w ramach podziałki planu finansowego 4.6 „odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności”. W 2018 r. wartość odpisów wyniosła 132.995,5 tys. zł, a planowana na 2019 r. (230.000 tys. zł) została wykonana w wysokości 211.798,7 tys. zł. Wzrost planu 2019 r. do wykonania 2018 r. o 72,9%, a wykonania 2019 r. do wykonania 2018 r. o 59,3%. Zaplanowane koszty zrealizowano w 92,1%. Planowany wzrost kosztów wiązał się ze wzrostem wydawanych rozstrzygnięć w zakresie zwrotu nienależnie pobranych środków oraz wzrostem liczby rozstrzygnięć organów II instancji. Ponadto zintensyfikowano działania w zakresie weryfikacji podmiotów występujących o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników.

(akta kontroli tom I str. 137-239, 260-271, tom II str. 241-250)

Szczegółowym badaniem objęto koszty rodzajowe (własne) z wyłączeniem kosztów amortyzacji, wynagrodzeń osobowych, pochodnych od wynagrodzeń, odpisu na ZFŚS oraz kosztów poniżej 500 zł. Próba kosztów rodzajowych w kwocie 12.481,7 tys. zł stanowiła 42,3% kosztów rodzajowych PFRON objętych badaniem. Doboru próby kosztów rodzajowych w kwocie 10.839,4 tys. zł dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów księgowych. Próba została wylosowana metodą MUS spośród 3.188 zapisów księgowych i stanowiła 110

dowodów księgowych. Dla części kosztów rodzajowych za grudzień w kwocie 1.642,3 tys. zł dokonano doboru próby w sposób celowy.

Zbadano również próbę dobraną w sposób celowy w kwocie 1.952,4 tys. zł spośród wydatków majątkowych, co stanowiło 34,4% tych wydatków.

Analiza ww. kosztów i związanych z nimi wydatków majątkowych, wykazała, że zostały one poniesione prawidłowo, zgodnie z planem finansowym, na zadania realizowane przez Fundusz, a płatności z tego tytułu dokonywane były terminowo. Służyły one realizacji celów określonych w ustawie o rehabilitacji. Zostały poprawnie udokumentowane i zaakceptowane przez Głównego Księgowego oraz przez Pełnomocnika Zarządu Funduszu. Dowody księgowe w tym zakresie sporządzono prawidłowo pod względem formalno – rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie zadekretowano do ujęcia w księgach rachunkowych.

(akta kontroli tom I str. 265-271, tom II str. 273-275, tom III str. 381-392)

W 2019 r. Fundusz realizował osiem projektów dofinansowanych środkami z budżetu Unii Europejskiej (UE), z tego pięć projektów było kontynuowanych w 2019 r. (ich rozpoczęcie nastąpiło w latach wcześniejszych), natomiast realizację trzech projektów rozpoczęto w 2019 r. Wartość wydatków ze środków UE zrealizowanych w 2019 r. w ramach wszystkich projektów dofinansowanych środkami UE wyniosła 9.351,5 tys. zł. w tym na realizację zadań w ramach dotacji dla jednostek sektora finansów publicznych 7.694 tys. zł i na koszty bieżące (własne) 1.378,2 tys. zł oraz wydatki inwestycyjne 279,2 tys. zł. Koszty bieżące dotyczyły projektu „System obsługi wsparcia finansowanego ze środków PFRON”³¹ realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. Celem projektu było stworzenie systemu informatycznego, który usprawni osobom niepełnosprawnym i podmiotom działającym na ich rzecz, proces aplikowania o środki PFRON, będące w gestii jednostek samorządowych – na szczeblu powiatu i województwa. Badaniem szczegółowym objęto wydatki w kwocie 154,9 tys. zł, co stanowi 11,2% wydatków zrealizowanych w 2019 r. w ramach tego projektu.

Ustalono, że wydatki ponoszone w ramach badanego projektu zostały należycie udokumentowane i zostały poniesione w okresie kwalifikowalności. Były one zgodne z kategoriami kosztów wynikającymi z postanowień umowy o dofinansowanie projektu i zatwierdzonym budżetem projektu. W badanej próbie wydatków nie stwierdzono opóźnień w dokonywaniu płatności za faktury.

(akta kontroli tom III str. 1-11, 220-380, 381-392)

Dla oceny prawidłowości stosowania procedur udzielania zamówień publicznych, szczegółowym badaniom poddano dwa postępowania o udzielenie zamówień publicznych w trybie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (pzp)³², w tym jedno finansowane ze środków Unii Europejskiej:

- postępowanie ZP/04/19 przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, w związku z zakupem *Usługi asysty technicznej i konserwacji, modyfikacji i rozwoju Systemu obsługi wsparcia finansowego ze środków PFRON*. Wartość umowna zakupu - 2.798,2 tys. zł,
- postępowanie ZP/13/1 przeprowadzone w trybie „z wolnej ręki”, według art. 67 ust. 1 pkt. 15 pzp. Przedmiotem zamówienia, był zakup *Usług kwalifikacji*

³¹ Umowa o dofinansowanie projektu nr POPC.02.01.00-00-0012/15-00 z dnia 1 marca 2016 r.

³² Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.).

uczestników do rehabilitacji kompleksowej – wykonywanej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 – 2020, OŚ PRIORYTETOWA II: EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI, Działanie 2.6 – Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Projekt: „Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie modelu kompleksowej rehabilitacji umożliwiającej podjęcie lub powrót do pracy”. Wartość umowna usługi: 24,9 tys. zł dla pojedynczego beneficjenta, tj. powiatu lub miasta na prawach powiatu (razy sześć), razem – 149,4 tys. zł.

Stwierdzono, że badane postępowania³³ były prowadzone zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

Analizą objęto również jedno postępowanie (dobór celowy z rejestru zamówień) o udzielenie zamówienia publicznego o wartości poniżej 30 tys. euro. Zamówienie dotyczyło zakupu samochodu wielozadaniowego do przewozu osób. Stwierdzono, że zakup samochodu za 106,9 tys. zł został przeprowadzony zgodnie z wprowadzonym przez Zarząd PFRON, w dniu 28 lutego 2017 r. *Regulaminem udzielania zamówień publicznych w PFRON*, w tym zamówień o wartości nieprzekraczającej 30 tys. euro.

(akta kontroli: tom V str. 175 - 291)

Analiza kosztów w łącznej kwocie 183,1 tys. zł w zakresie prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz kosztów w kwocie 106,9 tys. zł w zakresie wyłączenia stosowania przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli tom II str. 273-275, tom III str. 381-392)

W 2019 r. Fundusz otrzymał z budżetu państwa dotacje celowe w kwocie 747.323 tys. zł z czego wykorzystał kwotę 742.853,6 tys. zł. Dotacje były przeznaczone na:

- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – art. 46a ust.1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji - w kwocie 717.860 tys. zł,
- na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych – art. 46a ust.1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji - w kwocie 27.500 tys. zł,
- dotacje celowe na finansowanie projektów z udziałem środków UE – na wydatki bieżące, w kwocie 1.963 tys. zł.

Niewykorzystana część dotacji w kwocie 4.469,4 tys. zł została zwrócona na rachunek Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w dniu 23 grudnia 2019 r.

Dotacja celowa w kwocie 717.860 tys. zł została wykorzystana w całości w związku z realizacją art. 26a ustawy o rehabilitacji, na podstawie którego Fundusz wypłacił dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych w łącznej kwocie 3.263.418,7 tys. zł w tym kwotę dotacji. Kwota dotacji budżetowej przeznaczona na realizację tego zadania stanowiła 22% faktycznie poniesionych wydatków z tytułu dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Ustalono, że otrzymana dotacja została wykorzystana w całości i nie przekraczała limitu 30% środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok zgodnie z treścią art. 46a ust.1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

³³ Dokonano celowego wyboru zamówień wśród wszystkich 28 zamówień powyżej progu 30 tys. euro. Wśród ww. 28 zamówień było 13 zamówień realizowanych przy udziale środków z Unii Europejskiej. W 26 przypadkach zamówienia były przeprowadzane w trybie art. 39 cyt. ustawy *Prawo zamówień publicznych*, tj. jako przetargi nieograniczone. Pojedyncze przypadki, to zamówienie z wolnej ręki i zamówienie na usługi społeczne. Łączna kwota brutto umów zawartych przez PFRON w wyniku tych zamówień wynosiła – 24.128,7 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 265-271, tom II str. 85-129, 273-275, tom III str. 1-11, 381-392)

Zgodnie z art. 46a ust.1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji Fundusz otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadanie, o którym mowa w art. 47 ust. 2 w wysokości 50% utraconych dochodów gmin z tytułu zastosowania zwolnień ustawowych, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji. Z dotacji celowej z budżetu państwa zaplanowanej na 2019 r. w kwocie 27.500 tys. zł na wypłaty, o których mowa w cyt. wyżej przepisie dla prowadzących zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej Fundusz wypłacił środki w kwocie 23.030,6 tys. zł (83,8% planu). Fundusz wypłacił środki z tytułu zrekompensowania gminom dochodów utraconych w łącznej kwocie 46.061,2 tys. zł (po uwzględnieniu zwrotów z gmin środków z dotacji za 2018 r.). Dotacja na powyższe zadanie stanowiła 50% środków wypłaconych na ten cel i nie została wykorzystana w całości w związku z mniejszą od kwoty planowanej, kwotą rekompensat wnioskowanych przez gminy.

(akta kontroli tom II str. 95-129)

Dotacja w kwocie 1.963 tys. zł dotyczyła pięciu projektów współfinansowanych lub finansowanych z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), których beneficjentem lub partnerem jest PFRON. Były to projekty służące ułatwieniu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz projekty w ramach Programu Dostępność Plus. Ponadto projektu realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa „Systemu obsługi wsparcia finansowego ze środków PFRON”

(akta kontroli tom III str. 1-11, 381-392)

W 2019 r. do Funduszu wpłynęło łącznie 791.925 wniosków o przyznanie środków finansowych. Fundusz nie był w stanie ustalić łącznej kwoty środków na jaką złożono wnioski. Do Departamentu ds. Programów wpłynęło łącznie 7.695 wniosków³⁴ na kwotę 514.207,9 tys. zł. Z ogólnej liczby wniosków złożonych do tego departamentu 6.042 rozpatrzono pozytywnie (na kwotę 263 530,2 tys. zł), 874 wnioski rozpatrzono negatywnie (na kwotę 87.499,9 tys. zł.), pozostałe wnioski były w trakcie rozpatrywania. W 2019 r. fundusz na podstawie pozytywnie rozpatrzonych wniosków przyznał dofinansowanie w kwocie 3.631.595, 4 tys. zł³⁵.

Kontrola 20 złożonych wniosków³⁶ wykazała, że były one rozpatrywane zgodnie z obowiązującym procedurami przyznawania dofinansowania w poszczególnych programach. Nie stwierdzono by nie został zapewniony równy dostęp dla wszystkich zainteresowanych uzyskaniem pomocy z funduszu. Nie wystąpiły przypadki nierównego traktowania wnioskodawców i odmiennego załatwienia podobnych spraw. Sprawy załatwiano w terminach określonych w przyjętych procedurach.

(akta kontroli str. tom IV str. 18-28)

³⁴ Łącznie z oddziałami Funduszu.

³⁵ Kwota zawiera wypłaty przyznane przez Departament ds. Programów oraz wypłaty z tytułu miesięcznego dofinansowania, miesięcznej refundacji składek na ubezpieczenia społeczne n. wykonujących działalność, oraz refundacji składek niepełnosprawnych rolników lub rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika.;

³⁶ Doboru próby dokonano w sposób celowy spośród wniosków złożonych do Funduszu w IV kwartale 2019 r. Analizie poddano: sześć wniosków z programu „Stabilne zatrudnienie” (w tym jeden rozpatrzony negatywnie); trzy wnioski z programu „Praca – integracja” (w tym jeden rozpatrzony negatywnie); dziewięć wniosków z programu „Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami” (w tym pięć wniosków rozpatrzonych negatywnie); oraz dwa wnioski z programu „Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących” (wszystkie wnioski zostały rozpatrzane negatywnie).

W 2019 r. w planie finansowym Funduszu przewidziano 20.005 tys. zł na wydatki majątkowe. Na zadania inwestycyjne (wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne) wydatkowano 5.683,1 tys. zł (28,4% planu). Wydatki te w kwotach:

- 3.859,2 tys. zł (21,7% planu) przeznaczono na trzynaście zadań z dwudziestu dwóch zaplanowanych przez Departament ds. Teleinformatyki. Wydatki dotyczyły zakupu licencji, sprzętu i modyfikacji systemów informatycznych. Czterech zadań nie zrealizowano w związku z rozszerzeniem koncepcji i ujęcia ich w ramach jednego zadania „Centralnej Platformy Analitycznej”, które będzie realizowane w 2020 r. Czterech zadań nie zrealizowano w związku z niezakończeniem procedur związanych z zakupem, a w jednym przypadku dotyczącym systemu windykacyjnego wykonawca wykorzystał rozwiązania „open-source” co pozwoliło zaoszczędzić 500 tys. zł zaplanowanych na zakup licencji systemu,
- 1.493,9 tys. zł (81,4% planu) obejmowały cztery zadania realizowane przez Departament ds. Organizacyjnych. Modernizację rozdzielni niskiego napięcia, montaż i uruchomienie instalacji pożarowej oraz zakup dwóch środków trwałych w tym samochodu osobowego. Zaplanowane zadania zostały zrealizowane.
- 330 tys. zł (94,3% planu) zostały przeznaczone na jedno zadanie realizowane przez Departament ds. Programów dotyczące „Systemu obsługi wsparcia finansowego ze środków PFRON” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd”, działanie nr 2.1. „Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych”. Zadanie zostało zrealizowane.

Rozbieżności pomiędzy kwotami wydatkowanymi a planowanymi, wynikały również z faktu, że zastosowanie procedur przewidzianych ustawą *Prawo zamówień publicznych*, pozwoliło uzyskać niższe ceny realizacji zadań niż przyjęte w planie finansowym.

(akta kontroli tom I str. 240-259, 265-271, tom II str. 130-189, tom III str. 381-392)

Na koniec 2019 r. zobowiązania niewymagalne Funduszu wynosiły 54.902,7 tys. zł i były niższe o 29.089,9 tys. zł (o 34,6%) od zobowiązań na koniec 2018 r. Na koniec 2019 r. Fundusz nie posiadał zobowiązań wymagalnych, a w trakcie roku nie ponosił kosztów odsetek z tytułu nieterminowo regulowanych zobowiązań³⁷.

Zobowiązania wykazane na koniec 2019 r. dotyczyły:

- niezapłaconych faktur wystawionych przez dostawców w kwocie 1.871,6 tys. zł,
- niezapłaconych faktur wystawionych przez dostawców składników aktywów trwałych w kwocie 2.363,3 tys. zł,
- zobowiązań wobec urzędu skarbowego z tytułu naliczonego podatku dochodowego od osób fizycznych w kwocie 596,1 tys. zł,
- zobowiązań wobec ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych w kwocie 1.953,3 tys. zł,
- kwot do wyjaśnienia z tytułu wpłat pracodawców na PFRON w kwocie 28.621,1 tys. zł,

³⁷ W §4580 ujęto koszty zapłaconych odsetek w kwocie 3 450 332,94 zł. Odsetki te wynikają z sald kont 751-01 „koszty z tytułu odsetek zwróconych pracodawcom”, 751-04-01 „koszty z tytułu pozostałych odsetek”, 751-99-01,-12,-13 „koszty z tytułu odsetek wypłaconych beneficjentom SODIR”. Odsetki wypłacano w wyniku uchylecia decyzji wstrzymującej dofinansowanie lub wstrzymania wypłaty w związku z posiadaniem przez beneficjenta zaległości. W kwocie tej ujęto odsetki z tytułu zwrotów wpłaconych wadium i zabezpieczeń wykonania umów.

- z tytułu wpłaconych wadiów, zabezpieczenia należytego wykonania umowy, postępowań KPA, kwot do wyjaśnienia związanych z windykacją, zwrotu składki ZUS finansowanej przez budżet państwa w łącznej kwocie 19.497,3 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 265-271, tom II str. 273-275)

W 2019 r. Fundusz nie zaciągał kredytów i pożyczek, a na początek roku nie posiadał zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek.

(akta kontroli tom I str. 265-271, tom II str. 273-275)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3 Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu
faktycznego

Stan środków pieniężnych PFRON na koniec 2019 r. wynosił 938.918,6 tys. zł i był wyższy o 382.101,2 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.

Na tę kwotę składały się:

- a) depozyt overnight (O/N) - 138.556,4 tys. zł, oraz depozyt terminowy - 800.000 tys. zł,
- b) środki pieniężne nie podlegające konsolidacji finansów publicznych, tj. rachunek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych - 362,2 tys. zł

Średnia dzienna wielkość środków lokowanych i przekazanych w zarządzanie – z 12 miesięcy 2019 r. – wynosiła 716.414,7 tys. zł.

Środki finansowe Funduszu w 2019 r. lokowane były w depozyt terminowy na okres od 6 do 133 dni. Łącznie założono 110 lokat.

W ocenie NIK³⁸, zakładanie lokat i przekazywanie wolnych środków w zarządzanie Ministrowi Finansów nie stanowiło zagrożenia dla terminowej realizacji wypłat środków PFRON na cele i zadania ustawowe.

Łączne przychody Funduszu, uzyskane z tytułu odsetek od depozytów O/N oraz depozytów terminowych, w 2019 roku wyniosły 7.868,1 tys. zł (w tym: 6.911,9 tys. zł kwota odsetek od depozytów terminowych, 956,2 tys. zł kwota odsetek od lokat O/N).

Dyrektor Departamentu ds. Finansowych poinformowała, że okres na jaki przekazywano wolne środki pieniężne na tworzenie depozytów terminowych, wynikał z analizy płynności finansowej PFRON, a także z potrzeb finansowych Funduszu. Oceny płynności finansowej Funduszu dokonywano w oparciu o Procedurę dla procesu 3.2.4 „Zarządzanie płynnością finansową Funduszu”. Ocena polegała m.in. na comiesięcznym monitorowaniu prognozowanej wysokości przychodów i wydatków.

W 2019 r. nie wystąpiły przypadki rozwiązania depozytu terminowego i wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe.

Wolne środki lokowano z zachowaniem przepisów art. 48 ust. 1 i art. 78d ust. 2 ustawy o finansach publicznych, a także zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie³⁹.

³⁸ M.in. na podstawie analizy płynności finansowej Funduszu oraz zestawienia przychodów i wydatków Funduszu w narastającym ujęciu miesięcznym.

³⁹ Dz. U. z 2014 r. poz.1864.

Zwiększenie kwoty wolnych środków w stosunku do roku ubiegłego nie było spowodowane nierealizowaniem celów czy zadań ustawowych Funduszu.

(akta kontroli tom III str. 220-380, tom IV str. 29-107)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4 Realizacja zadań

Opis stanu
faktycznego

Zadania i podzadania, ujęte w planie finansowym w układzie zadaniowym, były zbieżne z zadaniami wynikającymi z ustawy tworzącej Fundusz oraz były spójne z zadaniami przez niego realizowanymi.

Na 2019 r. zaplanował m.in. realizację zadań, podzadań i działań dla dwóch funkcji państwa, tj. funkcji 13 Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny⁴⁰ oraz funkcji 14 Rynek pracy⁴¹, które były zbieżne z zadaniami wynikającymi z ustawy o rehabilitacji.

Funkcja 13 obejmowała jedno zadanie, tj. 13.1 Pomoc i integracja społeczna, i jedno podzadanie: 13.1.3 Wyrównywanie szans zawodowych i integracja społeczna osób niepełnosprawnych. W ramach tego podzadania realizowano dwa działania.

Funkcja 14 obejmowała jedno zadanie, tj. 14.1 Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu, i jedno podzadanie, tj. 14.1.5 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. W ramach tego podzadania realizowano jedno działanie.

Cele i mierniki zadań i podzadań, wykazywane w planie finansowym w układzie zadaniowym, zdefiniowane zostały przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS). Cele i mierniki działań określone były przez Prezesa Funduszu przy akceptacji Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

1. Miernik zadania 13.1 określony został *jako wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną*.

Miernikiem podzadania 13.1.3 była *liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji*. Podzadanie to obejmowało działania zbieżne z ustawowymi zadaniami Funduszu, a w tym działanie obejmujące finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rehabilitacji (działanie nr 13.1.3.2.3). Dla tego działania wskaźnik określony został liczbą umów. Miernik podzadania w 2019 r. zrealizowany został w 90,2% (wsparciem w zakresie rehabilitacji objęto 263.844 osób).

Wydatki na zadanie 13.1 i podzadanie 13.1.3 zrealizowano w wysokości 1.514.668,0 tys. zł, co stanowiło 93,6% planu po zmianach.

2. Miernikiem zadania 14.1 był *wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w %)*. Miernik określali MRPiPS i Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

Miernikiem podzadania 14.1.5 była *liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej*. Podzadanie to obejmowało działania zbieżne z ustawowymi zadaniami Funduszu. Miernik podzadania w 2019 r. zrealizowany został w 95,3% (wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej objęto 22.468 osób).

Wydatki na zadanie 14.1 i podzadanie 14.1.5 zrealizowano w wysokości 3.882.800,3 tys. zł, co stanowiło 96,9% planu po zmianach.

⁴⁰ funkcja obejmuje działalność w zakresie zabezpieczania obywateli w sferze socjalnej oraz opieki nad dzieckiem i rodziną

⁴¹ funkcja obejmuje działalność w zakresie wspierania zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu

W Funduszu, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie procedurą, prowadzony był monitoring stopnia realizacji wydatków oraz osiąganych wartości mierników dla podzadań i działań (w cyklu kwartalnym). W przypadku dokonywanych zmian w zakresie wydatków w planie finansowym PFRON w układzie tradycyjnym, podobnych zmian dokonywano w zakresie wydatków w planie finansowym w układzie zadaniowym, w tym również zmian wartości mierników, określonych dla podzadań oraz działań.

Ustalono, że prowadzony w Funduszu monitoring realizacji zadań np. poprzez kwartalne raportowanie o stanie realizacji zadań, wprowadzanie uzasadnionych bieżącą sytuacją zmian w planie Funduszu umożliwił podejmowanie skutecznych działań w celu efektywnego ich wykonania.

(akta kontroli tom IV str. 108-178, 203-262)

Fundusz w 2019 r., w ramach ww. dwóch funkcji państwa, realizował zadania, wynikające z ustawy o rehabilitacji, tj.:

1. Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 26a ustawy o rehabilitacji. W planie finansowym na 2019 rok na to zadanie przeznaczono 3.321.000,0 tys. zł. Wyplacono 3.263.418,7 tys. zł, co stanowiło 98,3% kwoty przewidzianej w planie finansowym, przy czym 717.860,0 tys. zł (22%) pochodziło z dotacji celowej budżetu państwa, przekazanej przez MRPiPS⁴².

W 2019 r. dofinansowania udzielono 307.935 osobom niepełnosprawnym.

Koszt realizacji tego zadania, w relacji do roku poprzedniego, zmniejszył się o 1,6%, a liczba osób, którym udzielono dofinansowania, zmalała o 4%. Przyczyną zmniejszenia było zgłoszenie przez pracodawców do dofinansowania średniomiesięcznie mniejszej liczby pracowników niepełnosprawnych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy w 2019 r. (średnia z 2019 r. wyniosła 237.499 etatów) w odniesieniu do 2018 r. (249.650 etatów). Sytuacja ta miała miejsce mimo wzrostu liczby pracodawców, ubiegających się skutecznie o takie dofinansowanie: 39.277 w 2019 r. przy 38.417 w 2018 r.

2. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, realizowana przez samorządy powiatowe i wojewódzkie – art. 48 ustawy o rehabilitacji (tzw. przelewy redystrybucyjne).

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowane były przez 380 powiatów oraz 16 województw. Samorządy, z tych środków (przelewów redystrybucyjnych), realizowały m.in. zadania z zakresu zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz pokrywały koszty obsługi tych zadań.

Podział środków, przypadający ww. jednostkom samorządu terytorialnego, został dokonany na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 roku *w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym*⁴³.

Samorządy powiatowe i wojewódzkie ze środków PFRON wydatkowały łącznie kwotę 1.084.294,6 tys. zł, co stanowiło 99,8% wielkości planowanej. Wydatki te były o 12,7% wyższe od wykonania w roku poprzednim.

Środkami Funduszu w samorządach powiatowych dofinansowano m.in. koszty:

- wyposażenia stanowisk pracy dla 608 osób niepełnosprawnych (24.397,5 tys. zł),
- jednorazowego dofinansowania rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej dla 505 osób (17.491,3 tys. zł),

⁴²było to zgodne z art. 46a ustawy o rehabilitacji, który stanowi, że Fundusz otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadanie, o którym mowa w art. 26a - w wysokości do 30% środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok.

⁴³ tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 538 ze zm.

- zaopatrzenia 197.883 osób w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (170.936,3 tys. zł),
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, dla 18.101 osób (66.543 tys. zł),
- turnusów rehabilitacyjnych, z których skorzystało 63.360 osób (69.488,5 tys. zł).

Środkami Funduszu w samorządach wojewódzkich dofinansowano m.in. koszty:

- tworzenia 4 zakładów aktywności zawodowej (art.35 ust.1 pkt 6) na kwotę 1.771,6 tys. zł oraz dofinansowania działalności 123 takich zakładów na kwotę 307.411,6 tys. zł,
- dofinansowania robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych (art.35 ust.1 pkt 5) na kwotę 44.197,5 tys. zł dla 139 podmiotów (inwestorów),
- zadań zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (art.36 ust.4) na kwotę 11.852,1 tys. zł dla 419 podmiotów.

3. Zlecenie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym – art. 36 cyt. ustawy.

Na realizację tego zadania wydatkowano 279.569,3 tys. zł, co stanowiło 85% planu po zmianach i było o 16,1% wyższe od wykonania w roku poprzednim (239.951,8 tys. zł).

Rodzaje zadań, które mogły być sfinansowane w ramach tej pozycji planu finansowego Funduszu, wskazane zostały w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym⁴⁴.

W 2019 r. wsparciem objętych zostało łącznie 205.752 osoby niepełnosprawne (wzrost o 12,8% w stosunku do roku 2018).

Realizowane były umowy zawarte w dwóch konkursach:

- „Samodzielni i skuteczni” (konkurs o zlecenie realizacji zadań publicznych w formie wsparcia nr 4/2017) – drugi okres finansowania projektów wieloletnich trwający maksymalnie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r.,
- „Szansa-Rozwój-Niezależność” (konkurs o zlecenie realizacji zadań w formie wsparcia nr 1/2018) - okres realizacji trwający maksymalnie od 1 stycznia 2019 r. do 31 marca 2020 r.,

Wypłaty w 2019 r., dotyczyły także realizacji umów zawartych w ramach konkursów ogłoszonych w latach ubiegłych: „Gotowi do pracy – włączenie osób niepełnosprawnych w rynek pracy, „Kurs na samodzielność – zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym”, „Kierunek AKTYWNOŚĆ”.

Łącznie wypłacono środki na podstawie 758 umów, w tym zwrot wkładu własnego (jedna umowa).

4. Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej - art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy o rehabilitacji.

Na realizację tego zadania wydatkowano 187.779,9 tys. zł, co stanowiło 86,1% planu po zmianach oraz o 50% więcej niż w roku poprzednim (124.733 tys. zł). Wydatki na to zadanie rosły systematycznie od 2016 r., ponieważ zależne były od wolnych środków, które PFRON mógł przeznaczyć na realizację tych zadań.

⁴⁴ Dz.U.2016.1945 j.t.

W 2019 roku plan finansowy przewidywał większe wydatki w związku z realizacją trzech nowych programów.

Środkami tymi finansowano realizację programów:

- „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu” - adresatami były osoby niepełnosprawne poszkodowane na skutek żywiołu, oraz dzieci i młodzież niepełnosprawna, posiadające aktualne orzeczenie o niepełnosprawności. Wydatki na realizację programu wyniosły 670,5 tys. zł (28,8 % środków zaplanowanych);
- „Zajęcia klubowe w WTZ” - celem było wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym poprzez prowadzenie przez warsztaty terapii zajęciowej zajęć klubowych jako zorganizowanej formy rehabilitacji. Pomoc finansowa udzielana była adresatom programu ze środków PFRON przez samorzady powiatowe, które przystąpią do jego realizacji. Wydatki wyniosły 3.274,6 tys. zł, co stanowiło 99,8 % środków zaplanowanych;
- „Rehabilitacja 25 plus” - celem programu było zebranie doświadczeń służących wypracowaniu rozwiązań zapewniających absolwentom ciągłość oddziaływań terapeutycznych w zakresie utrzymania samodzielności i niezależności w życiu społecznym, a także w zakresie dotyczącym ich aktywności zawodowej. Na jego realizację wydatkowano kwotę w wysokości 14.296,3 tys. zł (98,6% środków zaplanowanych);
- Pilotażowy program „Aktywny samorząd” – jego celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Wydatki na jego realizację wyniosły 150.448,6 tys. zł (87,5 % środków zaplanowanych);
- „Partnerstwo dla osób z niepełnosprawnościami” - celem strategicznym był wzrost aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami osiągany poprzez zintensyfikowanie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe, którym wsparcie uzyskane w programie umożliwiło realizację projektów dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, dofinansowanych ze środków europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. Wydatkowano kwotę w wysokości 853,7 tys. zł (56,9 % środków zaplanowanych);
- „Wsparcie Inicjatyw” – jego celem było szeroko rozumiane promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych. W ramach programu Fundusz wypłacił środki dla jednostek sektora finansów publicznych w wysokości 449,3 tys. zł (81,7 % środków zaplanowanych);
- Pilotażowy program „ABSOLWENT” - celem głównym było podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych posiadających wyższe wykształcenie. Wydatki na realizację programu wyniosły 9.327,4 tys. zł (68,5 % środków zaplanowanych na jego realizację);
- Program „PRACA – INTEGRACJA” – jego celem było podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. Wydatki na realizację wyniosły 3.663,6 tys. zł (71,7 % środków zaplanowanych);
- Program „STABILNE – ZATRUDNIENIE - osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej” - celem głównym było podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej. Na realizację programu wydatkowano 4.796,1 tys. zł (91,4% środków zaplanowanych).

Analizie poddano realizację pilotażowego programu „PRACA - INTEGRACJA”. W dniu 7 listopada 2017 r. został ogłoszony konkurs, mający na celu wyłonienie

organizacji pozarządowej do realizacji oferty złożonej przez Poczta Polska S.A., dotyczącej zatrudnienia 400 osób niepełnosprawnych.

W ramach konkursu nr 1/2017 „PRACA – INTEGRACJA” Zarząd PFRON przyjął do realizacji ofertę Fundacji Aktywizacja z siedzibą w Warszawie. Zadanie realizowane było od dnia zawarcia umowy powierzenia, tj. od 8 lutego 2018 r. do 31 grudnia 2019 r. i obejmowało dwa okresy:

- pierwszy: od 8 lutego 2018 do 28 lutego 2019 r., w którym zatrudnionych zostało 209 osób (w tym 134 osoby w 2018 r.) oraz
- drugi: realizowany od 1 marca 2019 do 31 grudnia 2019 r., w którym zatrudniono kolejne 200 osób.

Uchwałą Zarządu PFRON⁴⁵ przyjęto do realizacji, w ramach programu, oferty zatrudnienia złożone w 2019 r. przez Poczta Polska S.A., Spółki Grupy Kapitałowej ENEA, Spółki Grupy Kapitałowej PKN ORLEN. Łącznie w wymienionych ofertach zgłoszono zapotrzebowanie na zatrudnienie 413 osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

W dniu 29 października 2019 roku ogłoszono konkurs nr 1/2019 PRACA – INTEGRACJA w celu wyłonienia organizacji pozarządowej do realizacji ofert zatrudnienia, złożonych przez ww. pracodawców. Decyzją Zarządu PFRON z dnia 18 grudnia 2019 r.⁴⁶ nastąpiło jego rozstrzygnięcie. Wybrano najkorzystniejszą ofertę i przyznano dofinansowania w kwocie 7.722,5 tys. zł.

Wydatkowano niespełna 72% środków zaplanowanych na to zadanie. Niskie wykonanie wynikało z możliwości składania ofert zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez pracodawców w każdym czasie trwania tego konkursu. W przypadku 2019 r. rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło dopiero z końcem roku, a jego realizacja rozpoczęła się już w roku 2020.

5. Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne - art. 25a ustawy o rehabilitacji.

Na realizację tego zadania w 2019 roku zaplanowano środki w łącznej kwocie 106.923 tys. zł dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

W 2019 roku. Fundusz wypłacił środki w wysokości 104.646,6 zł (97,9% planu), z czego: 100.344,6 tys. zł na refundację składek na ubezpieczenia społeczne dla osób niepełnosprawnych wykonujących działalność gospodarczą, 4.301,8 tys. zł na refundację składek na ubezpieczenia społeczne niepełnosprawnym rolnikom lub rolnikom zobowiązanym do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika.

Wydatki na to zadanie były o 4,5% wyższe od wydatków w roku 2018.

6. Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 47 ust. 2 ustawy o rehabilitacji.

W planie finansowym PFRON przewidziano na ten cel kwotę 55.000 tys. zł, w tym 27.500 tys. zł dotacji z budżetu państwa, Fundusz zrealizował w 2019 roku wypłaty w kwocie 46.061,2 tys. zł, tj. 83,8% kwoty zaplanowanej, w tym 23.030,6 tys. zł pochodziło z ww. dotacji. Wypłat dokonano w dwóch transzach dla wniosków złożonych przez gminy:

- do dnia 25.03.2019 r. według stanu na dzień 31.12.2018 r. za rok podatkowy 2018, w wysokości 23.717,3 tys. zł;

⁴⁵ nr 56/2019 z 13 września 2019 r.

⁴⁶ uchwała nr 80/2019.

- do dnia 31.07.2019 r. według stanu na dzień 30.06.2019 r., w wysokości 22.339,3 tys. zł⁴⁷.

Wydatki na to zadanie były zbliżone do wielkości wydatków w roku poprzednim (47.472,8 tys. zł).

7. Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami - art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

Według planu po zmianach na realizację tego zadania przewidziano kwotę 65.175 tys. zł, z czego wydatkowano 54.438 tys. zł (83,5%). Wydatki te były o 16,6% wyższe od analogicznych w roku poprzednim (46.703,8 tys. zł). Środki wypłacane były poprzez Oddziały PFRON w związku z realizacją „Programu wyrównywania różnic między regionami III”. Wsparciem objęto 29.022 osoby niepełnosprawne, tj. wykonano 111,5% założonego w 2019 r. miernika.

8. Zwrot kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji.

Zadanie realizowane było przez Oddziały PFRON. Dofinansowanie mógł otrzymać prowadzący zakład pracy chronionej (na złożony wniosek) w formie zwrotu kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych lub administracyjnych. Zwrot dotyczył wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy, wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Na realizację zadania zaplanowano w 2019 r. środki w kwocie 6.618 tys. zł, z tego na:

- dofinansowanie zadań bieżących realizowanych przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych - w kwocie 5.669 tys. zł,
- dofinansowanie zadań inwestycyjnych realizowanych przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych - w kwocie 949 tys. zł.

Fundusz wypłacił środki w łącznej wysokości 6.056,3 tys. zł (91,5% środków zaplanowanych), z tego na:

- dofinansowanie zadań bieżących realizowanych przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych - w kwocie 5.237,2 tys. zł,
- dofinansowanie zadań inwestycyjnych realizowanych przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych - w kwocie 819 tys. zł.

W stosunku do roku 2018, kwota dofinansowania wzrosła o 4%, natomiast liczba osób objętych zadaniem zmniejszyła się o 23%.

9. Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. *o języku migowym i innych środkach komunikowania się*⁴⁸.

Zadanie realizowane było przez Oddziały PFRON. Dofinansowanie przyznawane było osobom uprawnionym, tj. doświadczającym trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się, członkom ich rodzin oraz osobom mającym stały lub bezpośredni kontakt z osobami uprawnionymi.

W ramach zadania dofinansowanie mogło być przyznane na:

- PJM – polski język migowy,
- SJM – system językowo-migowy,
- SKOGN – sposób komunikowania się osób głuchoniewidomych,
- tłumacz-przewodnik.

⁴⁷ co było zgodne z paragrafem 4 pkt. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U.2003.166.1616 ze zm.)

⁴⁸ Dz.U.2017.1824 j.t.

Na realizację tego zadania w 2019 r. zaplanowano środki w wysokości 2.700 tys. zł. Fundusz zrealizował plan w 92,2%, wypłacając środki finansowe w wysokości 2.489,6 tys. zł. Planowana wartość miernika, ustalona w ramach budżetu zadaniowego dla zadania, wynosiła 3.700 osób, a osiągnięta – 3.535 osób. Przyczynami niższej efektywności zrealizowanych działań była m.in. rezygnacja beneficjentów z uczestnictwa w szkoleniu po podpisaniu umowy o dofinansowanie. Wydatki oraz liczba osób objętych szkoleniem kształtowały się na poziomie roku ubiegłego i wyniosły odpowiednio: 107,8% oraz 102,2% tych wielkości z roku 2018.

10. Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rehabilitacji.

W ramach tego zadania PFRON finansował realizację projektów obejmujących badania, ekspertyzy i analizy dotyczące rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Finansowanie projektów badawczych w 2019 roku odbywało się na podstawie „Zasad finansowania badań, ekspertyz i analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych” zatwierdzonych 5 kwietnia 2019 r. przez Zarząd PFRON.

Sfinansowano badania w następujących modułach:

- A - zamawianie badań (przez: ministerstwa, urzędy centralne, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych);
- B - dofinansowanie badań na wnioski podmiotu badawczego w ramach projektów dotyczących badań aplikacyjnych - konkurs pt. „Innowacje społeczne i technologiczne w procesie aktywizacji osób niepełnosprawnych” oraz projektów dotyczących badań podstawowych – konkurs pt. „Niepełnosprawność w naukach humanistycznych” i konkurs pt. „Reprezentacje niepełnosprawności w kulturze i edukacji”;
- C - finansowanie badań, których tematyka określana była przez Fundusz;
- D – finansowanie badań statystyki publicznej.

W 2019 r. PFRON zawarł łącznie 17 umów na realizację zadania. Wypłata środków finansowych nastąpiła dla wykonawców dziewięciu umów. Zaplanowano środki w łącznej wysokości 1.319 tys. zł, a wypłacono 874,2 tys. zł (tj. 66,3% planu). Planowana wartość miernika ustalona dla zadania wynosiła dziesięć umów, zrealizowano go w 90%.

Wypłacone w 2019 r. środki były większe o 261,2% od wypłaconych w roku ubiegłym.

11. Dofinansowanie oprocentowania kredytów bankowych - art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

Dofinansowanie przyznawane było osobie/podmiotowi prowadzącym zakład pracy chronionej w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych, pod warunkiem wykorzystywania tych kredytów na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

Na realizację zadania zaplanowano środki w wysokości 1.300 tys. zł. W roku 2019 wypłacono 937,7 tys. zł (tj. 72,1% środków zaplanowanych)⁴⁹.

Niższe wykonanie planu spowodowane było m.in. przez: niewywiązywanie się przez pracodawców z warunków zawartych w umowach o dofinansowanie (co skutkowało brakiem wypłaty środków z tego tytułu); zmniejszenie średniego kwartalnego stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych o więcej niż 10 % w okresie korzystania

⁴⁹ w tym kwota wypłacona w ramach zobowiązań z 2018 roku w wysokości 261,7 tys. zł.

z dofinansowania, nieterminową spłatę przez pracodawców rat kapitału i odsetek określonych w umowie kredytu objętej dofinansowaniem, a także przez sposób wyliczania wysokości dofinansowania do odsetek.

Dofinansowanie w 2019 r. wypłacono dla 47 zakładów pracy chronionej, w których zatrudnionych było 3.708 osób (w przeliczeniu na pełne etaty).

W porównaniu z rokiem 2018 wartość dofinansowania zmniejszyła się o 25,7%, a liczba etatów objętych wsparciem o 11,4%.

12. Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej - art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji.

Na realizację zadania zaplanowano środki w wysokości 12.848 tys. zł, w tym: środki Unii Europejskiej - 11 281 tys. zł, środki z budżetu państwa - 1.567 tys. zł.

Fundusz wypłacił środki w wysokości 8.721,7 zł (69,95 % planu), w tym: 7.694,0 tys. zł środków europejskich oraz 1.027,7 tys. zł ze środków krajowych.

W ramach zadania w 2019 r. wydatkowano środki na realizację siedmiu projektów:

- Wdrożenie nowego modelu kształcenia specjalistów ds. zarządzania rehabilitacją - jako element systemu kompleksowej rehabilitacji w Polsce;
- Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie modelu kompleksowej rehabilitacji umożliwiającej podjęcie lub powrót do pracy;
- Wypracowanie i upowszechnianie, we współpracy z partnerami społecznymi, modelu wsparcia osób niepełnosprawnych w środowisku pracy;
- Budowa kompleksowego systemu szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników oraz zasad jego finansowania;
- Aktywność i samodzielność w powiecie poznańskim;
- Szkolenia dla pracowników sektora transportu zbiorowego w zakresie potrzeb osób o szczególnych potrzebach w tym osób z niepełnosprawnościami;
- Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Przyczynami niewydatkowania części zaplanowanych na program środków były m. in.: opóźnienia w przedstawianiu do Funduszu rozliczeń dotacji, ponoszenie przez beneficjentów mniejszych wydatków w projektach niż było planowane, przesunięcia w wydatkowaniu środków w ramach realizowanych projektów na kolejny rok.

Planowana wielkość miernika, ustalona w ramach budżetu zadaniowego dla programu, wynosiła osiem umów; zawarto siedem umów.

W porównaniu z rokiem 2018 wartość dofinansowania wzrosła o 248%, a wykonanie miernika o 233%.

(akta kontroli tom III str. 220-380, tom IV str. 1- 17, 109 – 183, 203-262)

Fundusz opracował plan rzeczowo-finansowy w układzie tradycyjnym, (wynikającym z układu określonego w ustawie budżetowej), a także w układzie budżetu zadaniowego. Projekt planu finansowego opracowany został na druku PFC, według wzoru określonego w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej⁵⁰. Oceny pomiarów efektów rzeczowych z realizacji ustawowych celów i zadań Funduszu dokonywano m.in. poprzez sporządzanie kwartalnych sprawozdań pn. *Tabelaryczne zestawienie środków wydatkowanych na realizację zadań w układzie Budżetu*

⁵⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1154

Zadaniowego przez jednostkę organizacyjną⁵¹ oraz półrocznych i rocznych sprawozdań Rb-BZ2. Ponadto prowadzono kwartalną sprawozdawczość obejmującą kontrolę wydatków. Na bieżąco dokonywano zmian w planie, dopasowując wydatki oraz mierniki do aktualnych potrzeb Funduszu. W efekcie plan Funduszu zrealizowany został:

- zadanie 13.1 „Pomoc i integracja społeczna” – w 93,6,9%. Działania realizowane w ramach tego zadania zostały zrealizowane w przedziale od 84,9% do 98,7% kwot planowanych;
- zadanie 14.1 „Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu” – w 96,9%. Działania realizowane w ramach tego zadania zostały zrealizowane w przedziale od 96,8% do 98,6% kwot planowanych.

(akta kontroli tom III str. 220-380, tom IV str. 184-202)

Opracowano wewnątrz procedury dotyczące przeprowadzania analizy wykonania planów rzeczowo-finansowych dotyczących realizacji ustawowych celów i zadań Funduszu. Dokonywano oceny stopnia realizacji i efektywności wykonania zadań. W celu przeprowadzenia powyższych czynności stosowano opracowane w tym celu procedury.⁵² Opracowane na ich podstawie sprawozdania i zestawienie weryfikowane były przez pracowników Wydziału ds. Rachunkowości w Departamencie ds. Finansowym pod względem zgodności z ewidencją księgową zarówno pod względem merytorycznym jak i formalno-rachunkowym. W wyniku bieżącej analizy realizacji zadań przez jednostki merytoryczne dokonywane są na bieżąco stosowne zmiany dzięki którym realizacja zaplanowanych mierników pozwala na osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu wykonania. Odchylenia wartości mierników uzyskanych od planowanych, każdorazowo podlegają szczegółowemu uzasadnieniu, które wraz ze sprawozdaniem rocznym RB-BZ2 jest prezentowane po zamknięciu roku budżetowego.

(akta kontroli tom IV str. 184-220)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego PFRON w 2019 r. Przychody zrealizowano w wysokości 5.822.003,4 tys. zł, o 5,9% powyżej kwoty zaplanowanej na 2019 r. oraz o 9,3% więcej niż w roku poprzednim.

Podstawowym źródłem przychodów Funduszu były wpłaty dokonywane przez pracodawców na podstawie art. 21 ustawy o rehabilitacji. Wyniosły one 4.736.555,1 tys. zł i stanowiły 81,4% przychodów. Dotacja z budżetu państwa w wysokości 742.853,6 tys. zł, stanowiła 12,8% przychodów Funduszu.

W trakcie roku plan finansowy przychodów był trzykrotnie zmieniany, co wynikało przede wszystkim z większych niż pierwotnie planowano, wpłat pracodawców. Zmiany planu przeprowadzono na zasadach określonych w art. 29 ustawy o finansach publicznych.

Analiza poszczególnych pozycji planów finansowych Funduszu realizowanych w latach 2016 – 2019 nie wykazała występowania znaczących odchyleń w istotnych pozycjach obejmujących jego ustawowe zadania.

⁵¹ Jednostkę organizacyjną Funduszu.

⁵² M.in.: 3.1.2.1 pn. „Sprawozdawczość w układzie tradycyjnym/zadaniowym”, proces 3.2.2.2 pn. „Sprawozdawczość finansowo-księgową”, 3.2.2.1 pn. „Ewidencja zdarzeń gospodarczych”. Ponadto stosowano: Zarządzenie nr 1/2017 Prezesa Zarządu PERON z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji w sprawie obiegu i kontroli dowodów księgowych oraz Zarządzenie nr 9/2019 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 24 stycznia 2019 r. (zmienione Zarządzeniem 19/2020 z dnia 6 lutego 2020 r.) w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Koszty Funduszu wyniosły 5.397.468,3 tys. zł, co stanowiło 95,9% planowanej wielkości oraz było o 5,1% większe od wykonania kosztów w roku poprzednim.

Szczegółowe badanie próby kosztów i związanych z nimi wydatków wykazało, że ponoszono je z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o *finansach publicznych* i aktach wykonawczych.

Koszty związane z realizacją projektu dofinansowanego z budżetu UE były zgodne z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu i poniesione zostały w okresie kwalifikowalności. Wydatków dokonywano w wyznaczonych terminach, a na koniec roku Fundusz nie posiadał zobowiązań wymagalnych. W kontroli ustalono, że w latach 2016 – 2019 udział kosztów bieżących (administracyjnych), bez odpisów aktualizujących należności, w kosztach ogółem kształtował się na podobnym poziomie.

Analiza trzech postępowań o udzielenie zamówień publicznych wykazała, że zostały one przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz uregulowaniami wewnętrznymi obowiązującymi w tym zakresie. Również analiza kosztów w kwocie 183,1 tys. zł w zakresie prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz kosztów w kwocie 106,9 tys. zł w zakresie wyłączenia stosowania przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* wykazała prawidłowość ich wydatkowania.

W 2019 r. PFRON otrzymał z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości 747.323 tys. zł, z czego na zadania ustawowe wykorzystał 742.853,6 tys. zł. Niewykorzystaną część dotacji zwrócił w wymaganym terminie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia gospodarowanie wolnymi środkami. Przy utrzymaniu wysokiego stanu tych środków nie wystąpiło ryzyko niewykonania zadań ustawowych, a ponadto w wyniku ich lokowania uzyskano przychody w wysokości 7.868,1 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Fundusz ustawowych zadań. W 2019 r. były one realizowane z zachowaniem ustawowych zasad i wymogów, określonych w obowiązujących przepisach.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2019 r. przez dysponenta Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2019 rok, planu finansowego państwowego funduszu celowego Rb-40,
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego Rb-33,
- z wykonania planu finansowego Funduszu w układzie zadaniowym Rb-BZ2 oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno – rachunkowym.

(akta kontroli tom I str. 273-363, tom II str. 190-214, 241-250, 288-295, tom III str. 15-92, 393-396, tom IV str. 1-17)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁵³, w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁵⁴ oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁵⁵.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Realizacja wniosków pokontrolnych

W wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 czerwca 2019 r.⁵⁶ sporządzonym w związku z kontrolą P/19/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2018 r.*, zawarto dwa wnioski pokontrolne o podjęcie działań w celu:

- finansowania świadczeń ulgowych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z uwzględnieniem sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych,
- zaprzestania finansowania ze środków publicznych dodatkowych usług zdrowotnych dla pracowników Funduszu.

W kontroli P/19/001 stwierdzono, że zarządzeniem nr 112/2018 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 5 grudnia 2018 r. wprowadzono świadczenie świąteczne do katalogu świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, którego wysokość uzależniona była od okresu zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia pracownika za listopad 2018 r., w proporcji do wykonywanego przez niego etatu.

Zarządzenie to nie w pełni odpowiadało wymogom określonym w art. 8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu⁵⁷, ponieważ sytuacja materialna pracownika uprawnionego do tego świadczenia była analizowana jedynie w zakresie wynagrodzenia zasadniczego wypłaconego w listopadzie 2018 r. Sytuacja życiowa i rodzinna pracownika nie podlegała natomiast analizie.

Ustalono, że przedmiotowe zarządzenie obowiązywało tylko w 2018 r. i takiego świadczenia nie wypłacono w 2019 r., a obowiązujący w Funduszu w 2019 r. regulamin świadczeń socjalnych uzależniał wysokość świadczenia od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych. Wniosek NIK w tym zakresie został zrealizowany.

(akta kontroli tom II str. 273-275, tom III str. 102-168, 397-398)

W zakresie realizacji wniosku dotyczącego zaprzestania finansowania ze środków publicznych dodatkowych usług zdrowotnych dla pracowników Funduszu ustalono, że Fundusz w 2019 r. poniósł z tytułu realizacji umowy o świadczenie dodatkowych usług zdrowotnych wydatki w ramach § 4280 „zakup usług zdrowotnych” w kwocie

⁵³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1793 ze zm.

⁵⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1773

⁵⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1393 ze zm.

⁵⁶ Znak LRZ.410.001.07.2019, P/19/001

⁵⁷ Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1352)

655,9 tys. zł. Umowa nr 2017/12/424 zawarta w dniu 19.12.2017 r. pomiędzy Funduszem, a POLMED S. A. na świadczenie usług zdrowotnych zgodnie z § 6 miała być zrealizowana w okresie 24 miesięcy tj. od dnia 01.01.2018 r. do dnia 31.12.2019 r. albo do wyczerpania kwoty, o której mowa w § 5 ust.1 umowy, w zależności co nastąpi wcześniej. Jak wynika z zapisów na koncie 405-06-01 ostatnie płatności za realizację umowy zostały dokonane w dniu 31.12.2019 r.

Prezes Funduszu w trakcie kontroli za 2018 r. wyjaśniła, że analiza treści umowy na świadczenia usług zdrowotnych na rzecz pracowników nie pozwala na jej rozwiązanie lub wypowiedzenie w całości z powodu braku podstawy prawnej. W związku z powyższym Fundusz nie występował do wykonawcy umowy o jej wcześniejsze rozwiązanie. Prezes Funduszu oświadczyła⁵⁸, że z dniem wygaśnięcia umowy zaprzestanie finansowania ze środków publicznych usług zdrowotnych dla pracowników Funduszu. NIK stwierdza, że umowa wygasła z dniem 31.12.2019 r. Pan Sebastian Szymonik Dyrektor Generalny w złożonych wyjaśnieniach potwierdził, że Fundusz w 2019 r. nie zawierał umów o świadczenie dodatkowych usług zdrowotnych na rzecz pracowników. Ustalono, że wniosek NIK w 2019 r. nie został zrealizowany, a jego realizacja nastąpi od 2020 r.

(akta kontroli tom III str. 12-14, 169-219, 397-398)

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem w toku kontroli nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁵⁹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do *dyrektora jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli*. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Najwyższa Izba Kontroli informuje, że wystąpienia pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. stanowią podstawę sporządzenia *Analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 r.*, której terminowe przedłożenie jest obowiązkiem Najwyższej Izby Kontroli określonym w art. 226 ust. 2 Konstytucji. Realizacja ustrojowego obowiązku Najwyższej Izby Kontroli w stosunku do Sejmu, umożliwiająca dochowanie przez Sejm terminu określonego w art. 226 ust. 2 Konstytucji, stanowi realizację ważnego interesu społecznego. Wobec powyższego, na podstawie art. 15z z ust. 4 pkt 2 w zw. z ust. 1 pkt 10 i ust. 7 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób

⁵⁸ Pismo nr PZ.2019.36.w z dnia 15.07.2019 r. o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych odnoszące się do wystąpienia NIK nr LRZ.410.001.07.2019 dotyczącego kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r.

⁵⁹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁶⁰, organ kontrolowany zobowiązany jest w terminie określonym w art. 54 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnieść zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego albo poinformować w tym terminie o niewniesieniu zastrzeżeń.

Rzeszów, 14 kwietnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

Kontrolerzy:
Witold Pałasz

/-/

Kazimierz Ramocki

/-/

Łukasz Malec

/-/

⁶⁰ Dz.U. poz.374, 567 i 568

